

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

In Nederland groeit 1 op de 30 kinderen onveilig op. Om deze kwetsbare kinderen nog eerder en beter in beeld te krijgen, is er een meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling voor professionals die werkzaam zijn in de sectoren gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie.

De meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling helpt professionals bij vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling. Aan de hand van vijf stappen bepalen professionals of ze een melding moeten doen bij Veilig Thuis en of er voldoende hulp kan worden ingezet.

Dit protocol omschrijft voor ouders en andere belanghebbenden duidelijk welke stappen door SCPO Lelystad worden ondernomen, als er een vermoeden is van of als er sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Vanaf 1 januari 2019 moeten professionals binnen onderwijs, gezondheidszorg, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, jeugdhulp en justitie werken met een afwegingskader bij de meldcode kindermishandeling.

De meldcode helpt professionals bij het omgaan met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De code bestaat nu uit de volgende vijf stappen:

Stap 1: In kaart brengen van signalen.

Stap 2: Overleggen met een collega en eventueel raadplegen van Veilig Thuis.

Stap 3: Gesprek met de betrokkene(n).

Stap 4: Wegen aan de hand van het afwegingskader.

Stap 5: Beslissen: melden bij Veilig Thuis en/of zelf hulp verlenen.

Wat is kindermishandeling?

De Jeugdwet definieert kindermishandeling als: 'Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.'

Waarom een afwegingskader?

Een afwegingskader ondersteunt een beroepskracht met vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij het beslissen of een melding noodzakelijk is of dat men zelf hulp kan bieden en/of organiseren (stap 5).

In het afwegingskader staat beschreven welke situaties de veiligheid van kinderen zodanig bedreigen dat melding bij Veilig Thuis altijd noodzakelijk is. Het melden van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt met dit afwegingskader minder vrijblijvend. Dit omdat er nog altijd te weinig wordt ingegrepen bij signalen van kindermishandeling. Huiselijk geweld en kindermishandeling vormen veelal problematiek met een langdurig karakter. Daarom is het van belang dat situaties van acute en/of structurele onveiligheid

altijd bij Veilig Thuis gemeld worden, zodat Veilig Thuis signalen over een langere periode en vanuit verschillende bronnen bij elkaar kan brengen. Hierdoor signaleert Veilig Thuis sneller wanneer er opnieuw sprake is van huiselijk geweld of kindermishandeling, waardoor er passende, toereikende hulp kan worden ingezet om structurele patronen van geweld te doorbreken.

De rol van Veilig Thuis

Veilig Thuis beoordeelt bij elke melding welke wijze van afhandeling is gewenst. Het doen van een melding betekent niet dat Veilig Thuis de hulpverlening ook overneemt. Per casus bekijkt Veilig Thuis wat er nodig is om de veiligheid te herstellen en welke hulpverlening nodig is. Hierbij overlegt Veilig Thuis altijd met de beroepskracht die een melding doet.

Algemene meldnormen in het afwegingskader

Het doen van een melding bij Veilig Thuis bij een vermoeden van (dreiging) van huiselijk geweld of kindermishandeling is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

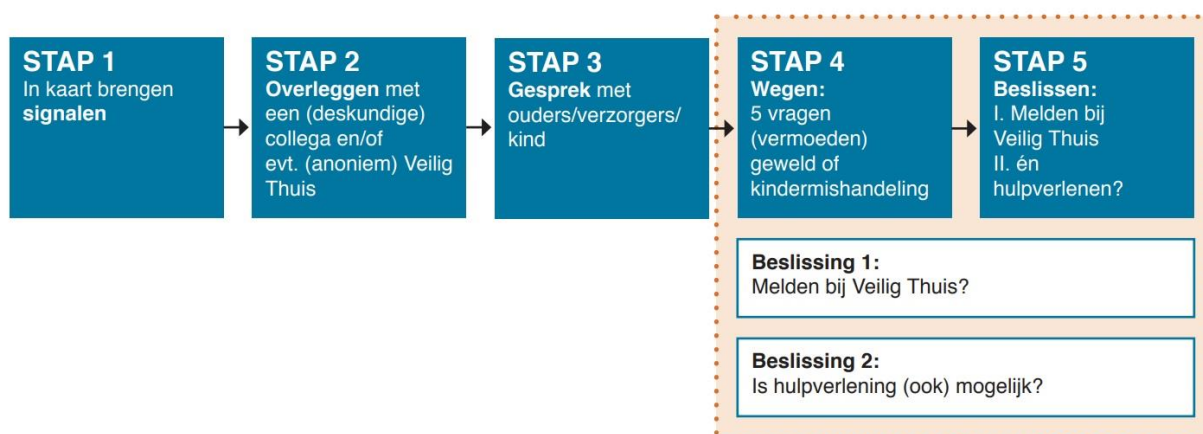
Meldnorm 1: In ALLE gevallen van (vermoedens van) acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.

Meldnorm 2: In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm 3: Wanneer een beroepskracht, die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

De vijf stappen in de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Onderstaand figuur toont de vijf stappen uit de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van het wegen en de te nemen beslissingen is in de stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd.

Stappenplan van de meldcode van de scholen binnen SCPO Lelystad

N.B.: de directeur is altijd eindverantwoordelijk voor het gehele proces.

Fase 1: In kaart brengen van signalen	Wie is verantwoordelijk?
1. Observeren van signalen (dat wat je ziet, hoort of ruikt).	leerkracht
2. Leerkracht stelt IB het liefst dezelfde dag op de hoogte van de signalen. Samen worden vervolgstappen afgestemd.	leerkracht
3. Leerkracht (indien gewenst samen met IB) deelt de feitelijke signalen diezelfde week met de ouders. Uitgangspunt is de gezamenlijke zorg voor het welbevinden van het kind. Benader de ouders daarom zo open mogelijk en vanuit vertrouwen (niet wantrouwen).	leerkracht
4. Dossievorming ¹ in ParnasSys (feitelijke observaties en objectief verslag van het oudergesprek).	leerkracht
5. Ik heb fase 1 doorlopen en A. Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig; dossier vastleggen en sluiten. B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en / of kindermishandeling. Ga verder naar fase 2.	leerkracht

De leerkracht brengt de directeur en -als dat nog niet gebeurd is- de IB-er op de hoogte.

Fase 2: Consultatie voor advies over vervolgstappen	Wie is verantwoordelijk?
1. Bespreken van de signalen in overleggroep binnen de school (duo-collega, collega's die andere kinderen uit het gezin in de klas hebben, IB en gedragspecialist (indien aanwezig).	IB
2. IB neemt contact op met ouders en vraagt toestemming aan ouders voor consultatie hulpverlening.	IB
3. Als het kind al eerder in het Ondersteuningsteam is besproken, consulteert IB de casusregisseur. Als dat niet het geval is en er is wel hulpverlening bij het gezin betrokken, consulteert IB deze hulpverlener.	IB
4. Zo nodig vraagt IB advies bij "Veilig Thuis" (kan anoniem).	IB
5. Bespreken van de uitkomsten met directie.	IB
6. Dossievorming ² in ParnasSys.	IB

¹ Ouders kunnen te allen tijde het dossier opvragen.

7. Ik heb fasen 1 en 2 doorlopen en A. Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig; dossier vastleggen en sluiten. B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en / of kindermishandeling. Ga verder naar fase 3.	IB
---	----

Fase 3: Oudergesprek	Wie is verantwoordelijk?
1. Voorwaarde: Het is voldoende veilig om samen in gesprek te gaan.	IB en schoolleider
2. Gezamenlijk gesprek met ouders, leerkracht, IB en casusregisseur van het Ondersteuningsteam of betrokken hulpverlening of praktijkondersteuner huisarts.	IB of hulpverlening
3. Dossiervorming ¹ in ParnasSys.	IB
4. Ik heb fasen 1 tot en met 3 doorlopen en A. Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig; dossier vastleggen en sluiten. B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en / of kindermishandeling. Ga verder naar fase 4.	IB en schoolleider

Fase 4 en 5: Wegen van de aard en de ernst van kindermishandeling of huiselijk geweld. Vijf afwegingsvragen	Wie is verantwoordelijk?
1. Vermoeden wegen Ik heb de fasen 1 tot en met 3 doorlopen en A. Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig; dossier vastleggen en sluiten. B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Ga verder naar afwegingsvraag 2.	IB en schoolleider
2. Veiligheid Op basis van de fasen 1 t/m 4 van de meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid: A. NEE → Ga verder naar afweging. 3 B. JA of twijfel → direct (telefonisch) melding doen bij Veilig Thuis. De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.	IB en schoolleider
3. Hulp Ben ik, of iemand anders in mijn school of een ketenpartner, in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden? A. NEE → melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder. B. JA → ga verder met afweging 4	IB, hulpverlening

<p>4. Hulp Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten? A. NEE → melden bij Veilig Thuis. B. JA → hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.</p>	hulpverlening
<p>5. Resultaat Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of herstel van de direct-betrokkenen? A. NEE → melden bij Veilig Thuis. B. JA → hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen.</p>	hulpverlening
6. Dossiervorming ¹ in ParnasSys	IB

Privacy

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet, etc. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om een dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Contactgegevens advies, melden en/of doorverwijzing

Voor advies, melden en/of doorverwijzing naar opvang en/of andere hulp:

1. Veilig Thuis 0800 20 00 en/of Veilig Thuis Flevoland: 088-2220500;
2. Bij acuut gevaar bel 112.

Begrippen en definities

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.

Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling heeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. Zoals een poging tot verwurging. • Wapengebruik. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouding van zorg, die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging door een volwassene. • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken. • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.
-------------	---

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller van voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek, dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/ of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties. • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	<p>Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden.</p> <p>Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, mensenhandel, eengerelateerd geweld en oudermishandeling.</p> <p>Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.</p>